

وَعَلَىٰ عِبَادِ الْمَسِيحِ الْمَوْعُودِ

تَحْمَدُهُ وَنُصَلِّي عَلَىٰ رَسُولِهِ الْكَرِيمِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

ਖੁਲਾਸਾ ਖੁਤਬਾ ਜੁਮਆ 19.05.2017

ਵੱਲੋਂ : ਨਜ਼ਾਰਤ ਨਸ਼ਰੋ ਇਸ਼ਾਅਤ ਕਾਦੀਆਂ

ਜੇਕਰ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਸ਼ਾਂਤੀ ਭਰਪੂਰ ਬਨਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਰੱਬ ਦੀਆਂ ਮਿਹਰਾਂ ਨੂੰ ਹਾਸਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਆਚਰਣਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਅੰਗ ਬਨਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਜੋ ਸਾਡੇ ਸਵਾਮੀ ਤੇ ਸਰਦਾਰ ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਹੰਮਦ ਰਸੂਲੁਲੱਹਿ ਸਲੱਹਿ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲੱਮ ਨੇ ਹਰ ਮਾਮਲੇ ਲਈ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਫਿਰ ਇਸ ਯੁੱਗ ਵਿੱਚ ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਹੰਮਦ ਸਲੱਹਿ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲੱਮ ਦੇ ਸੱਚੇ ਗੁਲਾਮ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਉਸ 'ਤੇ ਅਮਲ ਕਰਨ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੁਆਇਆ।

ਸਯੱਦਨਾ ਹਜ਼ਰਤ ਅਮੀਰੁਲ ਮੋਮਿਨੀਨ ਖਲੀਫ਼ਾਤੁਲ ਮਸੀਹ ਖ਼ਾਮਿਸ ਅਯੱਦਾਹੁਲੱਹਿ ਤਆਲਾ ਬਿ ਨਸਰਿਹਿਲ ਅਜੀਜ਼ ਦੇ ਜੁਮਏ ਦੇ ਖੁਤਬੇ ਦਾ ਸਾਰ ਜੋ ਆਪ ਜੀ ਨੇ 19 ਮਈ 2017 ਈ. ਨੂੰ ਮਸਜਿਦ ਬੈਅਤੁਲ ਫ਼ਤੂਹ ਲੰਦਨ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ।

ਤਸੱਹੁਦ, ਤਉਜ਼ ਅਤੇ ਸੂਰਤ ਫ਼ਾਤਿਹਾ ਦੀ ਤਲਾਵਤ ਦੇ ਬਾਦ ਹਜ਼ੂਰ ਅਨਵਰ ਅਯੱਦਾਹੁਲੱਹਿ ਤਆਲਾ ਬਿ ਨਸਰਿਹਿਲ ਅਜੀਜ਼ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ :

ਉਹ ਸਿੱਖਿਆ ਜੋ ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਹੰਮਦ ਸਲੱਹਿ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲੱਮ ਉੱਪਰ ਉਤਰੀ ਸਾਡੇ ਹਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮਾਰਗ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰ ਇਕ ਇਸ ਸਿੱਖਿਆ ਉੱਪਰ ਅਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਬਣ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਕ ਸੁੰਦਰ ਸਮਾਜ ਸਥਾਪਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕੁਰਆਨ ਕਰੀਮ ਵਿੱਚ ਅਸੰਖ ਆਏਸ਼ ਹਨ ਪਰ ਇਹਨਾ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਇਕ ਥਾਂ ਇਕ ਵਾਕ ਵਿੱਚ ਰੱਬ ਨੇ ਇਕੱਠ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਕਿ (لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ) 'ਲਕਦ ਕਾਨਾ ਲਕੁਮ ਫ਼ੀ ਰਸੂਲੁਲੱਹਿ ਉਸਵਾਤੁਨ ਹਾਸਾਨਾਤੁਨ' ਕਿ ਨਿਸ਼ਚੇ ਹੀ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਅਲੱਹ ਦੇ ਰਸੂਲ ਵਿੱਚ ਨੇਕ ਨਮੂਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਹੰਮਦ ਸਲੱਹਿ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲੱਮ ਦਾ ਜੀਵਨ ਘਰ ਤੋਂ ਸਮਾਜਕ ਸੰਬੰਧਾਂ ਤੱਕ ਕੁਰਆਨ ਕਰੀਮ ਦੇ ਸਾਰਿਆਂ ਆਏਸ਼ਾਂ ਉੱਪਰ ਅਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਸੀ। ਸੋ, ਵਾਸਤਵਿਕ ਸਫ਼ਲਤਾ ਉਸੇ ਸਮੇਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਦ ਅਸੀਂ ਹਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਪਦਚਿੰਨ੍ਹਾ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖੀਏ। ਕਈ ਵਾਰ ਮਨੁੱਖ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਚੰਗੇ ਨਮੂਨੇ ਦਿਖਾ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਗਲਾਂ ਨੂੰ ਇਉਂ ਅੱਖੋਂ ਓਹਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਉਸ ਦੀ ਕੋਈ ਮਹਤੱਤਾ ਹੀ ਨ ਹੋਵੇ

। ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਭਰਪੂਰ ਬਨਾਉਣਾ ਹਨ, ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਰੱਬ ਦੀਆਂ ਮਿਹਰਾਂ ਨੂੰ ਹਾਸਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਆਚਰਣਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਅੰਗ ਬਨਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਜੋ ਸਾਡੇ ਸਵਾਮੀ ਤੇ ਸਰਦਾਰ ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਹੰਮਦ ਸਲਲੱਹੁ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲਮ ਨੇ ਹਰ ਮਾਮਲੇ ਲਈ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖੇ ਅਤੇ ਫਿਰ ਇਸ ਯੁੱਗ ਵਿੱਚ ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਹੰਮਦ ਸਲਲੱਹੁ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲਮ ਦੇ ਸੱਚੇ ਗੁਲਾਮ ਨੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖੇ ਅਤੇ ਉਸ 'ਤੇ ਅਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਧਿਆਨ ਦੁਆਇਆ ।

ਹਜ਼ੂਰ ਅਨਵਰ ਅਯੱਦਾਹੁਲੱਹ ਤਆਲਾ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ : ਇਸ ਸਮੇਂ ਮੈਂ ਇਸੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਪੁਰੁਸ਼ਾਂ ਦੀਆ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸਿਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿੰਮੇਦਾਰੀਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਕਹਾਂਗਾ । ਪੁਰੁਸ਼ ਦੀ ਘਰ ਦਾ ਮੁਖੀ ਹੋਣ ਦੇ ਪੱਖੋਂ ਵੀ ਜ਼ਿੰਮੇਦਾਰੀ ਹੈ, ਪੁਰੁਸ਼ ਦੀ ਪਤੀ ਹੋਣ ਦੇ ਪੱਖੋਂ ਵੀ ਜ਼ਿੰਮੇਦਾਰੀ ਹੈ, ਪੁਰੁਸ਼ ਦੀ ਪਿਤਾ ਹੋਣ ਦੇ ਪੱਖੋਂ ਵੀ ਜ਼ਿੰਮੇਦਾਰੀ ਹੈ ਫਿਰ ਸੰਤਾਨ ਹੋਣ ਦੇ ਪੱਖੋਂ ਵੀ ਜ਼ਿੰਮੇਦਾਰੀ ਹੈ । ਜੇਕਰ ਹਰ ਮਨੁੱਖ ਇਹਨਾਂ ਜ਼ਿੰਮੇਦਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝ ਲਏ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਜਤਨ ਕਰੇ ਤਾਂ ਇਹੋ ਸਮਾਜ ਦੀ ਮਹਾਂ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਮ ਤੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਦਾ ਸਾਧਨ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਇਹੋ ਗੱਲਾਂ ਸੰਤਾਨ ਦੀ ਤਰਬੀਯਤ (ਸੀਖ) ਦਾ ਸਾਧਨ ਬਣਕੇ ਪੁਰਅਮਨ ਤੇ ਮਾਨਵ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਸਥਾਪਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਨਸਲ ਦੇ ਫੈਲਣ ਦਾ ਸਾਧਨ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ । ਘਰਾਂ ਦੇ ਸਕੂਨ ਇਹਨਾਂ ਹੀ ਗੱਲਾਂ ਨਾਲ ਕਾਇਮ ਹੁੰਦੇ ਹਨ । ਅੱਜ ਕੱਲ ਕਈ ਘਰਾਂ 'ਚੋਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਮਰਦ ਨ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਨ ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਹੱਕ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨ ਹੀ ਸੰਤਾਨ ਦੀ ਤਰਬੀਯਤ (ਸੀਖ ਸਿੱਖਿਆ) ਦਾ ਹੱਕ ਪੂਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਕੇਵਲ ਨਾਂ ਦਾ ਮੁਖੀ ਹੈ । ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚੋਂ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚੋਂ ਵੀ ਹਨ ਕਿ ਪਤੀਆਂ ਨੇ ਪਤਨੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਮਾਰਕੇ ਸ਼ਰੀਰ ਉੱਪਰ ਨੀਲ ਪਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂ ਜ਼ਖਮੀ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂ ਮੂੰਹ ਸੁਜਾ ਦਿੱਤੇ । ਹਜ਼ੂਰ ਅਨਵਰ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ : ਜੇਕਰ ਹਜ਼ਰਤ ਮਸੀਹ ਮੌਊਦ ਅਲੈਹਿ ਸਲਾਮ ਨੂੰ ਮਨੁੱਠ ਦੇ ਬਾਦ ਵੀ ਜਾਹਲ ਲੋਕਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਰਹਿਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਆਪਣੀਆਂ ਹਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਦਾ ਪ੍ਰਣ ਕਰਕੇ ਹਜ਼ਰਤ ਮਸੀਹ ਮੌਊਦ ਅਲੈਹਿ ਸਲਾਮ ਦੀ ਬੈਅਤ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਲਾਭ ਨਹੀਂ।

ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਹੰਮਦ ਸਲਲੱਹੁ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲਮ ਨੇ ਨ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਘਰ ਦਾ ਮੁਖੀ ਹੋਣ ਦੇ ਪੱਖੋਂ ਤੋਹੀਦ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦੀ ਮਹੱਤਾ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਤੇ ਬੱਚਿਆਂ 'ਤੇ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਕੇ ਉਸ 'ਤੇ ਅਮਲ ਕਰਵਾਇਆ ਪਰ ਇਹ ਕੰਮ ਵੀ ਪ੍ਰੇਮ ਤੇ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਕਰਵਾਇਆ । ਡੰਡੇ ਦੇ ਜ਼ੋਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ । ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਹੰਮਦ ਸਲਲੱਹੁ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲਮ ਨੇ ਤਾਂ ਅਤਿਅੰਤ ਰੁਝੇਵਿਆਂ ਦੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੋਇਆ ਵੀ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਪੂਰੇ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਪਿਆਰ, ਨਰਮੀ ਤੇ ਪ੍ਰੇਮ ਪੂਰਵਕ ਇਹ ਹੱਕ ਪੂਰੇ ਕੀਤੇ । ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਅਨੁਭਵ ਕਰਾਇਆ ਕਿ ਤੁਹਾਡੀ ਜ਼ਿੰਮੇਦਾਰੀ ਤੋਹੀਦ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਹੈ, ਰੱਬ ਦੀ ਇਬਾਦਤ ਹੈ । ਚੁਨਾਚਿ ਹਜ਼ਰਤ ਆਇਸ਼ਾ ਕਹਿੰਦੀ ਹਨ ਕਿ ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਹੰਮਦ ਸਲਲੱਹੁ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲਮ ਰਾਤ ਨੂੰ ਨਫਲ ਲਈ ਉੱਠਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਫਿਰ ਸਵੇਰੇ ਦੀ ਨਮਾਜ਼ ਤੋਂ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਨੂੰ ਪਾਣੀ ਦਾ ਛੱਟਾ ਮਾਰਕੇ ਉਠਾਉਂਦੇ ਸਨ ਕਿ ਨਫਲ ਪੜ੍ਹੋ, ਇਬਾਦਤ ਕਰੋ, ਅਲੱਹ ਤਆਲਾ ਦਾ ਹੱਕ ਪੂਰਾ ਕਰੋ।

ਹਜ਼ਰਤ ਆਇਸ਼ਾ ਰਜ਼ੀ ਅਲੱਹੁ ਅਨਹਾ ਆਪ ਦੇ ਘਰੇਲੂ ਕੰਮਾਂ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਦੱਸਦਿਆਂ ਹੋਇਆ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦੀ ਹਨ ਕਿ ਕਿ ਆਪ ਆਪਣੇ ਕਪੜੇ ਆਪ ਸੀ ਲੈਂਦੇ ਸਨ, ਜੁੱਤੀ ਗੰਢ ਲਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਘਰ ਦਾ ਡੋਲ ਆਦਿ ਮੁਰਮੱਤ ਕਰ ਲਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ । ਸੋ, ਇਹਨਾ ਨਮੂਨਿਆਂ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਦਿਆਂ ਹੋਇਆ ਆਪਣੀ ਪੜਤਾਲ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ । ਇਕ ਮੌਕੇ

ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਹੱਮਦ ਸਲੱਲੱਹੁ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲੱਮ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ : ਕਾਮਲ ਈਮਾਨ ਉਹ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਆਚਰਣ ਚੰਗੇ ਹਨ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚ ਆਚਰਣ ਦੇ ਪੱਖੋਂ ਚੰਗਾ ਉਹ ਹੈ ਜੋ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਲਈ ਬਿਹਤਰ ਹੈ । ਸੋ, ਹਰ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜਿਸਦਾ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਨਾਲ ਚੰਗਾ ਸਲੂਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪੜਤਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਇਮਾਨ ਦੇ ਮਿਆਰ ਦੀ ਬੁਲੰਦੀ ਦੀ ਵੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਹੈ । ਹਜ਼ਰਤ ਮਸੀਹ ਮੌਊਦ ਅਲੈਹਿ ਸਲਾਮ ਪਤੀ ਦੇ ਕਰਤਵ ਅਤੇ ਪਤਨੀਆਂ ਨਾਲ ਚੰਗੇ ਸੂਲਕ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਵਿਭਚਾਰਤਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਇਸਤਰੀਆਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਕੱਜ ਸੁਭਾਉ ਤੇ ਕੁੜਤਨਾ ਨੂੰ ਝਲੱਟਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਤਾਂ ਅਤਿਅੰਤ ਬੇ ਸ਼ਰਮੀ ਮਲੂਮ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮਰਦ ਹੋਕੇ ਇਸਤਰੀ ਨਾਲ ਜੰਗ ਕਰਨ।

ਹਜ਼ੂਰ ਅਨਵਰ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ : ਉਹ ਲੋਕ ਜੋ ਆਪਣੀਆਂ ਪਤਨੀਆਂ ਨਾਲ ਰਤਾ ਰਤਾ ਗਲੱ'ਤੇ ਲੜਦੇ ਝਗੜਦੇ ਹਨ ਹੱਥ ਚੁੱਕ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹੋਸ਼ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ । ਸੋ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਨਿੱਕੀਆਂ ਜਿਹੀਆਂ ਗਲੱ ਹਨ, ਇਹ ਨਿੱਕੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹਨ । ਕਈ ਵਾਰ ਪੁਰੁਸ਼ ਕਹਿ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸਤਰੀ ਵਿੱਚ ਫ਼ਲਾਣੀ ਫ਼ਲਾਣੀ ਬੁਰਾਈ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਸਬਬ ਸਾਨੂੰ ਸਖ਼ਤੀ ਕਰਨੀ ਪਈ । ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਪੁਰੁਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੇ ਜਾਇਜ਼ੇ ਲੈਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕੀ ਉਹ ਧਰਮ ਦੇ ਮਿਆਰ ਉੱਪਰ ਪੂਰਾ ਉਤਰਨ ਵਾਲੇ ਹਨ । ਹਜ਼ਰਤ ਮਸੀਹ ਮੌਊਦ ਅਲਹਿ ਸਲਾਮ ਅਜਿਹੇ ਹੀ ਪੁਰੁਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਨਸੀਹਤ ਕਰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪੁਰੁਸ਼ ਜੇਕਰ ਪਾਰਸਾ (ਪਾਕ) ਨ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਸਤਰੀ ਕੱਦ ਸਾਲੇਹ (ਨੇਕ) ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਪਹਿਲੀ ਸ਼ਰਤ ਤਾਂ ਇਹੋ ਹੈ ਕਿ ਪੁਰੁਸ਼ ਨੇਕ ਹੋਵੇ ਫਿਰ ਹੀ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਵੀ ਸਾਲੇਹ ਹੋਵੇਗੀ । ਫਰਮਾਇਆ ਕਿ ਇਸਤਰੀ ਨੂੰ ਗਲੱ ਨਾਲ ਨਸੀਹਤ ਨਹੀਂ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸਗੋਂ ਕਰਮ ਕਰਕੇ ਜੇਕਰ ਨਸੀਹਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੁੰਦਾ ਹੈ । ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਜੋ ਮਨੁੱਖ ਰੱਬ ਤੋਂ ਆਪ ਨਹੀਂ ਡਰਦਾ ਤਾਂ ਇਸਤਰੀ ਕਿਵੇਂ ਉਸ ਤੋਂ ਡਰੇ । ਭਲਾ ਜੱਦ ਪਤੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਉੱਠ ਉੱਠਕੇ ਦੁਆਵਾਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਰੋਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸਤਰੀ ਇਕ ਦੋ ਦਿਨ ਦੇਖੇਗੀ, ਅਖੀਰ ਇਕ ਦਿਨ ਉਸ ਨੂੰ ਖਿਆਲ ਆਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਵਸ਼ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਹੋਵੇਗੀ । ਫ਼ਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸਤਰੀ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਹੋਣ ਦਾ ਮਾਦਾ ਬਹੁਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਦੁਰੁਸਤੀ ਲਈ ਮਦਰਸਾ ਵੀ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਜਿੰਨ੍ਹਾ ਪਤੀ ਦਾ ਕਰਮ ਰੂਪੀ ਨਮੂਨਾ ਕਰਦਾ ਹੈ । ਇਹ ਪੁਰੁਸ਼ਾਂ ਦਾ ਜ਼ੁਲਮ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਮੋਕਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨੁਕਸ ਫੜਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਉਕੱ ਹੀ ਅਜਿਹਾ ਮੋਕਾ ਨ ਦੇਣ ਕਿ ਉਹ ਇਹ ਕਹਿ ਸਕਣ ਕਿ ਮੇਰਾ ਪਤੀ ਫ਼ਲਾਣੀ ਬਦੀ ਕਰਦਾ ਹੈ । ਇਸਤਰੀ ਟਕੌਰਾਂ ਮਾਰ ਮਾਰ ਥੱਕ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਬਦੀ ਦਾ ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੀ ਨਾ ਮਿਲ ਸਕੇ ਤਾਂ ਉਸ ਸਮਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਦੀਨਦਾਰੀ (ਨੇਕੀ) ਦਾ ਖਿਆਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਦੀਨ (ਧਰਮ) ਨੂੰ ਸਮਝਦੀ ਹੈ । ਹਜ਼ੂਰ ਅਨਵਰ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ : ਜੱਦ ਅਜਿਹੀ ਅਵਸਥਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਭਾਲ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਦ ਵੀ ਪੁਰੁਸ਼ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਬਦੀ ਦਿਖਾਈ ਨ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਫਿਰ ਇਸਤਰੀ ਦੀਨਦਾਰ ਨਹੀਂ ਵੀ ਹੈ ਤਾਂ ਦੀਨ (ਧਰਮ) ਵੱਲ ਉਸਦਾ ਧਿਆਨ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ।

ਹਜ਼ੂਰ ਅਨਵਰ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ : ਇਕ ਪਾਸੇ ਤਾਂ ਇਹ ਉਮੀਦਾਂ ਹਨ ਹਜ਼ਰਤ ਮਸੀਹ ਮੌਊਦ ਅਲੈਹਿ ਸਲਾਮ ਦੀਆਂ ਉਹਨਾਂ ਪੁਰੁਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਜੋ ਆਪ ਦੀ ਬੈਅਤ ਵਿੱਚ ਦਾਖ਼ਲ ਹੋਏ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਅਸੀਂ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਨੇਕਾਂ ਹੀ ਪੁਰੁਸ਼ ਹਨ ਜਿੰਨ੍ਹਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਇਸਤਰੀਆਂ ਲੈਕੇ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਨਮਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਸੁਸਤ ਹਨ ਜਮਾਤ ਨਾਲ ਨਮਾਜ਼ ਤਾਂ ਵੱਖ ਰਹੀ ਘਰ ਵਿੱਚ ਵੀ ਵੱਖਰੀ ਨਮਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਦੇ । ਧਰਮ ਦਾ ਗਿਆਨ ਪੁਰੁਸ਼ਾਂ ਦਾ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੈ । ਚੰਦਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕਈ ਘਰਾਂ ਦੇ ਪੁਰੁਸ਼ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹਨ । ਟੀਵੀ ਉੱਪਰ ਵਿਅਰਥ ਅਤੇ ਬੇਹੁਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੇਖਣ ਦੀ ਪੁਰੁਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਹਨ । ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ

ਤਰਬੀਯਤ ਵਿੱਚ ਧਿਆਨ ਨ ਦੇਣ ਦੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਪੁਰੁਸ਼ਾਂ ਬਾਰੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਕਦੇ ਘਰ ਦਾ ਮੁਖੀ ਬਣਨ ਦਾ ਜਤਨ ਕਰਨਗੇ ਵੀ ਤਾਂ ਸਿਵਾਏ ਡਾਂਟ ਡਪਟ ਤੇ ਮਾਰ ਕੁੱਟ ਦੇ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ । ਇਸਤਰੀਆਂ ਪੁਰੁਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਸਿਖਣ ਦੀ ਥਾਂ ਬਹੁਤਿਆਂ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸਤਰੀਆਂ ਪੁਰੁਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਿਖਾ ਰਹੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਦੁਆ ਰਹੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਬੱਚੇ ਨ ਵਿਗੜ ਜਾਣ । ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਬੱਚੇ ਤਰਬੀਯਤ ਤੋਂ ਸਖੱਣੇ ਹਨ ਓਥੇ ਸਾਧਾਰਣ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੁਰੁਸ਼ਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਨ ਦੇਣਾ ਜਾਂ ਪਤਨੀ ਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਉੱਪਰ ਬੇਲੋੜੀ ਸਖ਼ਤੀ ਕਰਨੀ ਹੈ ਕਈ ਬੱਚੇ ਵੀ ਕਈ ਵਾਰ ਆਣਕੇ ਮੈਂਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਾਡੇ ਪਿਤਾ ਦਾ ਸਲੂਕ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਜਾਂ ਸਾਡੀ ਮਾਂ ਨਾਲ । ਸੋ, ਜੇਕਰ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਅਮਨ ਭਰਪੂਰ ਬਨਾਉਣਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਅਗਲੀ ਨਸਲ ਦੀ ਤਰਬੀਯਤ ਕਰਨੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਧਰਮ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਰਖਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਪੁਰੁਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਹਾਲਤਾਂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਹੋਵੇਗਾ । ਹਜ਼ਰਤ ਮਸੀਹ ਮੌਊਦ ਅਲੈਹਿ ਸਲਾਮ ਪੁਰੁਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਦੁਆਉਂਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਹੋਰ ਵਧੇਰੇ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਿ ਪੁਰੁਸ਼ ਆਪਣੇ ਘਰ ਦਾ ਇਮਾਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ । ਸੋ, ਜੇਕਰ ਉਹੇ ਹੀ ਭੈੜਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕਾਇਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿੰਨ੍ਹਾ ਭੈੜਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਹੈ । ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਜੋ ਮਨੁੱਖ ਬਹੁਤਾ ਗੁੱਸੇ ਖੋਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਸ ਤੋਂ ਦਾਨਾਈ ਦਾ ਸੋਮਾ ਖੋਹ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਸਗੋਂ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵਿਰੋਧੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਨਾਲ ਵੀ ਗੁੱਸੇ ਵਿੱਚ ਆਣਕੇ ਗੱਲ ਨ ਕਰੇ ।

ਹਜ਼ੂਰ ਅਨਵਰ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ : ਸੋ ਇਹ ਹੈ ਮਿਆਰ । ਘਰ ਵਿੱਚ ਪਤਨੀ ਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਉੱਪਰ ਗੁਸ਼ਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਇਹ ਗੁਸ਼ਾਂ ਤਾਂ ਵੱਖ ਰਿਹਾ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵਿਰੋਧੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨਾਲ ਵੀ ਗੁੱਸੇ ਵਿਚ ਆਣਕੇ ਅਤੇ ਅਕਲੋਂ ਸਖੱਣੇ ਹੋਕੇ ਗਲੋਂ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ । ਹਜ਼ੂਰ ਅਨਵਰ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ : ਨਜ਼ਾਰਤ ਇਸਲਾਹ ਵ ਇਰਸ਼ਾਦ ਅਤੇ ਜ਼ੈਲੀ ਤੰਜੀਮਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਵੱਲ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਵੀ ਆਪਣੀ ਤਰਬੀਯਤ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵੱਲ ਬਹੁਤਾ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਧਾਰਮਕ ਨੀਤੀਆਂ ਸਿੱਖ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਬੇ ਚੈਨੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦਾ ਕੋਈ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਹੈ ।

ਹਜ਼ੂਰ ਅਨਵਰ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ : ਸੋ, ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਘਰ ਟੁੱਟਣ ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਬਰਬਾਦ ਹੋਣ, ਅਜਿਹੇ ਪੁਰੁਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਦਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਬਾਰੇ ਧਰਮ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਸਲਾਮ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਦਾਰੀਆਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ । ਇਸਤਰੀਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਸੁਲੂਕ ਬਾਰੇ ਇਕ ਮੌਕੇ ਹਜ਼ਰਤ ਮਸੀਹ ਮੌਊਦ ਅਲੈਹਿ ਸਲਾਮ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਇਸਤਰੀਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਦੀ ਜਿਵੇਂ ਇਸਲਾਮ ਨੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕੀਤੀ ਹੈ ਵੈਸੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਧਰਮ ਨੇ ਉਕਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ । ਸੰਖੇਪ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਫ਼ਰਮਾ ਦਿਤਾ ਕਿ (**وَأَلْفٌ مِّنْهُنَّ**) 'ਵਲਾਹੁਨਾ ਮਿਸਲੁਲੱਜੀਨਾ ਅਲੈਹਿਨਾ' ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਪੁਰੁਸ਼ਾਂ ਦੇ ਇਸਤਰੀਆਂ ਉੱਪਰ ਹੱਕ ਹਨ ਵੈਸੇ ਹੀ ਇਸਤਰੀਆਂ ਦੇ ਪੁਰੁਸ਼ਾਂ ਉੱਪਰ ਹੱਕ ਹਨ ।

ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਤਨੀਆਂ ਨਾਲ ਪਤੀਆਂ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਸੰਬੰਧ ਹੋਵੇ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਦੋ ਸੱਚੇ ਅਤੇ ਹਕੀਕੀ ਮਿਤਰਾਂ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ । ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਚੰਗੇ ਅਖਲਾਕ ਅਤੇ ਰੱਬ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਗਵਾਹੀ ਤਾਂ ਇਹੋ ਇਸਤਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਇਹਨਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਸੰਬੰਧ ਚੰਗੇ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਫਿਰ ਕਿਵੇਂ ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਰੱਬ ਨਾਲ ਸੁਲਾਹ ਹੋਵੇ ।

ਹਜ਼ੂਰ ਅਨਵਰ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ : ਫਿਰ ਪੁਰੁਸ਼ਾਂ ਦੀ ਬਾਪ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਜੋ ਜ਼ਿੰਮੇਦਾਰੀ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਸਮਝਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ । ਕੇਵਲ ਇਹ ਨ ਸਮਝ ਲੈਣ ਕਿ ਇਹ ਕੇਵਲ ਮਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਦਾਰੀ ਹੈ ਕਿ ਬੱਚੇ ਦੀ ਤਰਬੀਯਤ ਕਰੇ । ਭਾਵੇਂ ਇਕ ਨਿੱਕੀ ਉਮਰ ਤੱਕ ਬੱਚੇ ਦਾ ਸਮਾਂ ਮਾਂ ਨਾਲ ਲੰਘਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਤਿ ਬਚਪੁਣੇ ਦੀ ਮਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਬੀਯਤ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕਿਰਦਾਰ ਨਿਭਾਉਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਤੋਂ ਇਸ ਨਾਲ ਪੁਰੁਸ਼ ਆਪਣੇ ਜ਼ਿੰਮੇ ਲੱਗੇ ਕਰਤਵਾਂ ਤੋਂ ਬਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦੇ । ਬਾਪ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਤਰਬੀਯਤ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਕਿਰਦਾਰ ਅਦਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਲੜਕੇ ਜਦੋਂ ਸੱਤ ਅੱਠ ਸਾਲ ਦੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇਸ ਦੇ ਬਾਦ ਉਹ ਪਿਤਾ ਦੇ ਧਿਆਨ ਤੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦੇ ਮੁਥਾਜ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਵਰਨਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪਛੱਮੀ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਵਿਗੜਣ ਦੇ ਬਹੁਤੇ ਚਾਂਸ ਹੁੰਦੇ ਹਨ । ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਜਿੱਥੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਮਾਨ ਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅਖਲਾਕ (ਆਚਰਣ) ਚੰਗੇ ਹੋਣ ਓਥੇ ਉਹਨਾਂ ਤੇ ਡੂੰਘੀ ਨਜ਼ਰ ਰਖਣ ਦੀ ਵੀ ਲੋੜ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੇ ਕੁਪ੍ਰਭਾਵ ਤੋਂ ਬਚੇ ਰਹਿਣ । ਫਿਰ ਪਿਤਾ ਦੀ ਇਹ ਜ਼ਿੰਮੇਦਾਰੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਤਰਬੀਯਤ ਵੱਲ ਕਰਮ ਰੂਪੀ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਓਥੇ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਦੁਆਵਾਂ ਵੱਲ ਵੀ ਧਿਆਨ ਦੇਣ । ਇਹ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਚੀਜ਼ ਹੈ । ਹਜ਼ਰਤ ਮਸੀਹ ਮੌਊਦ ਅਲੈਹਿ ਸਲਾਮ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸੁਮਾਰਗ ਤੇ ਤਰਬੀਯਤ ਰੱਬ ਦੇ ਕਰਮ ਹਨ । ਸਖ਼ਤ ਪਿਛਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਇਕ ਗੱਲ 'ਤੇ ਹੱਠ ਕਰਕੇ ਹੱਥ ਪਾਰ ਲੰਘ ਜਾਣਾ ਪ੍ਰਕਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਭਵਤਾ ਅਸੀਂ ਹੀ ਸੁਮਾਰਗ ਦੇ ਮਾਲਕ ਹਨ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਅਨੁਸਾਰ ਸੁਮਾਰਗ 'ਤੇ ਲੈ ਆਵਾਂਗੇ । ਇਹ ਇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਗੁਪਤ ਸ਼ਿਰਕ ਹੈ ਇਸ ਨਾਲ ਸਾਡੀ ਜਮਾਤ ਨੂੰ ਪਰਹੇਜ਼, ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਫਰਮਾਇਆ ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਦੁਆ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਸਰਸਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨੀਯਮ ਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਪਾਬੰਦੀ ਕਰਾਉਂਦੇ ਹਾਂ । ਸੋ, ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਫਿਰ ਆਪਣਾ ਪੂਰਾ ਭਰੋਸਾ ਰੱਬ ਉੱਪਰ ਰਖਦੇ ਹਾਂ ਜਿਹੋ ਜਿਹਾ ਕਿਸੇ ਵਿੱਚ ਨੇਕੀ ਦਾ ਤੁਖਮ (ਬੀਜ) ਹੋਵੇਗਾ ਸਮਾਂ ਆਉਣ 'ਤੇ ਹਰਿਆ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ।

ਹਜ਼ਰਤ ਮਸੀਹ ਮੌਊਦ ਅਲੈਹਿ ਸਲਾਮ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ : ਕਈ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਇਹ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਤਾਨ ਲਈ ਕੁਝ ਮਾਲ ਛੱਡਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਮੈਂਨੂੰ ਚੈਰਾਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮਾਲ ਛੱਡਣ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਕਿ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਕਰਨ ਕਿ ਸੰਤਾਨ ਸਾਲੇਹ ਤੇ ਨੇਕ ਹੋਵੇ ਅਰਥਾਤ ਭੈੜੀ ਤੇ ਬਦਕਾਰ ਨ ਹੋਵੇ ਸਗੋਂ ਨੇਕ ਤੇ ਸਾਲੇਹ ਹੋਵੇ ਪਰ ਇਹ ਭਰਮ ਵੀ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਅਤੇ ਨ ਹੀ ਇਸ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ । ਰੱਬ ਆਪ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ (وَهُوَ يَتَوَلَّى الصَّالِحِينَ) ਵ-ਹੁਵਾ ਯਤਾਵਲੱਲੱਸਾਲਿਹੀਨ' ਅਰਥਾਤ ਅਲੱਹ ਤਆਲਾ ਆਪਣੇ ਨੇਕ ਬੰਦਿਆਂ ਦਾ ਵਾਲੀ ਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ । ਜੇਕਰ ਬਦਬਖ਼ਤ (ਸੰਤਾਨ) ਹੈ ਤਾਂ ਲਖਾਂ ਰੁਪਏ ਉਸ ਲਈ ਛੱਡ ਜਾਓ ਉਹ ਬਦਕਾਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਤਬਾਹ ਕਰਕੇ ਫਿਰ ਕੰਗਾਲ ਹੋ ਜੇਏਗੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਔਕੁੜਾਂ ਤੇ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਵਿੱਚ ਪਏਗੀ ਜੋ ਉਸ ਲਈ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਨ ।

ਹਜ਼ੂਰ ਅਨਵਰ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ : ਜਿੱਥੇ ਇਸਲਾਮ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਤਰਬੀਯਤ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦਿਓ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਦੁਆਵਾਂ ਕਰੋ ਓਥੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਹੁਕਮ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਡਾ ਵੀ ਕੁਝ ਕਰਤਵ ਹੈ । ਜੱਦ ਤੁਸੀਂ ਬਾਲਗ (ਜਵਾਨ) ਹੋ ਜਾਓ ਤਾਂ ਮਾਂ ਬਾਪ ਦੇ ਵੀ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਕੁਝ ਹੱਕ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਪੂਰਿਆਂ ਕਰਨਾ ਹੈ ਇਹ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਦੀਆਂ ਕੜੀਆਂ ਹੀ ਹਨ ਜੋ ਇਸ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਕਰਕੇ ਅਮਨ ਭਰਪੂਰ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀਆਂ

ਹਨ । ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਪੂਰੇ ਕਰਨ ਦੀ ਕਿੰਨੀ ਵੱਡੀ ਜ਼ਿੰਮੇਦਾਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਕਿੰਨੀ ਮਹੱਤਾ ਹੈ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਰ ਇਕ ਮੋਮਿਨ ਨੂੰ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ । ਇਕ ਲੜਕਾ ਜੱਦ ਜਵਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਕਿਵੇਂ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਪੂਰੇ ਕਰਨੇ ਹਨ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਂਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਹੱਮਦ ਸਲੱਲੱਹੁ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲਮ ਨੇ ਇਕ ਮੌਕੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ, ਜੱਦ ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਹੱਮਦ ਸਲੱਲੱਹੁ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲਮ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਕੇ ਬਿਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਮੈਂ ਜਿਹਾਦ ਵਿੱਚ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ, ਫ਼ਰਮਾਇਆ, ਕੀ ਤੇਰੇ ਮਾਂ ਬਾਪ ਜੀਉਂਦੇ ਹਨ । ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹਾਂ ਜੀਉਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਆਪ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇਹਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰੋ ਇਹੋ ਤੁਹਾਡਾ ਜਿਹਾਦ ਹੈ ।

ਇਕ ਸਹਾਬੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਸੀਂ ਲੋਕ ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਹੱਮਦ ਸਲੱਲੱਹੁ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲਮ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ ਕਿ ਬਨੀ ਸਲਮਾ ਦਾ ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਪੁਛਣ ਲਗਾ ਕਿ ਹੇ ਰਸੂਲੁਲੱਹੁ ਸਲੱਲੱਹੁ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲਮ, ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਬਾਦ ਕੋਈ ਅਜਿਹੀ ਨੇਕੀ ਹੈ ਜੋ ਮੈਂ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਕਰ ਸਕਾਂ । ਆਪ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ । ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਤੁਆਵਾਂ ਕਰੋ, ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਮੰਗੋ । ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਜੋ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਵਾਦੇ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਸਨ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰੋ । ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਾਕਾਂ ਸੰਬੰਧੀਆਂ ਨਾਲ ਉਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਮਿਹਰ ਤੇ ਨੇਕ ਸੁਲੂਕ ਕਰੋ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਕਰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮਿਤਰਾਂ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਆਓ ।

ਹਜ਼ੂਰ ਅਨਵਰ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ : ਵਿਆਹ ਦੇ ਬਾਦ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇਹਨਾ ਕਰਤਵਾਂ ਉੱਪਰ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਮਨੁੱਖ ਸੂਜ ਬੁਝ ਨਾਲ ਪਤਨੀ ਦੇ ਵੀ ਕਰਤਵ ਪੂਰੇ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਦੇ ਕਰਤਵ ਵੀ, ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਵੀ ਸੂਝ ਬੁਝ ਨਾਲ ਇਹ ਅਹਿਸਾਸ ਦੁਆਏ ਕਿ ਸੱਸ ਸਹੁਰੇ ਦੀ ਕੀ ਮਹੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪ ਵੀ ਆਪਣੇ ਸੱਸ ਸਹੁਰੇ ਦੀ ਸੇਵਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਮਹੱਤਾ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕਦੇ ਝਗੜੇ ਪੈਦਾ ਹੀ ਨ ਹੋਣ ਜੋ ਕਈ ਵਾਰ ਪੈਦਾ ਹੋ ਰਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ । ਕਈ ਵਾਰ ਧਾਰਮਕ ਮਤਿਭੇਦ ਕਰਕੇ ਪਿਤਾ ਪੁੱਤਰ ਵਿੱਚ ਵੀ ਮਤਿਭੇਦ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਕਈ ਨਵੇਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਹੁਣ ਵੀ ਇਹ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਦੇ ਹਨ । ਅਜਿਹੀ ਅਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਪਿਤਾ ਨਾਲ ਨੇਕ ਵਰਤਾਉ ਕਰਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਵੀ ਕਰਨੀ ਹੈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ । ਇਸ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਪੂਰਨ ਉੱਤਰ ਹਜ਼ਰਤ ਮਸੀਹ ਮੋਊਦ ਅਲੈਹਿ ਸਲਾਮ ਨੇ ਦਿੱਤਾ । ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਹੇ, ਹਜ਼ਰਤ ! ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਦੀ ਸੇਵਾ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਗਿਆਕਾਰੀ ਰੱਬ ਨੇ ਮਨੁੱਖ ਉੱਪਰ ਫ਼ਰਜ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ ਪਰ ਮੇਰੇ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਹਜ਼ੂਰ ਅਲੈਹਿ ਸਲਾਮ ਦੀ ਬੈਅਤ ਵਿੱਚ ਦਾਖ਼ਲ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਮੈਥੋਂ ਬਹੁਤ ਦੁਖੀ ਹਨ ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਸ਼ਕਲ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਦੇਖਣਾ ਪਸੰਦ ਕਰਦੇ, ਸੋ, ਜੱਦ ਮੈਂ ਹਜ਼ੂਰ ਦੀ ਬੈਅਤ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਜੱਦ ਆਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਸੀ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਪਤਰ ਵਿਹਾਰ ਵੀ ਨ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਹੁਣ ਸਾਡੀ ਸ਼ਕਲ ਵੀ ਦੇਖਣਾ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ । ਹੁਣ ਮੈਂ ਇਸ ਇਲਾਹੀ ਕਰਤਵ ਤੋਂ ਕਿਵੇਂ ਪਾਰ ਲੰਘਾਂ ।

ਆਪ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਕੁਰਆਨ ਕਰੀਮ ਜਿੱਥੇ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਦੀ ਆਗਿਆਕਾਰੀ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਓਥੇ ਇਹ ਵੀ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ (رَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِمَا فِي نُفُوسِكُمْ ۗ إِنَّ تَكُونُوا صٰلِحِينَ فَإِنَّهُ كَانَ لِلّٰٓءِ اٰیٰتٍ عٰظِمٰتًا) ਰਬੁੱਕੁਮ ਆਲਾਮੁ ਬਿਮਾ ਫੀ ਨੁਫੁਸਿਕੁਮ, ਇਨ ਤਕੂਨੂ ਸਾਲਿਹੀਨਾ ਫ਼-ਇਨੱਹ ਕਾਨਾ ਲਿਲ ਅਵੱਬੀਨਾ ਗ਼ਫੂਰਾ' ਕਿ ਅਲੱਹ ਰੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕੁਝ ਤੁਹਾਡੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਨੇਕ ਹੋ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਵੱਲ ਝੁਕਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ਦਾਰ ਹੈ । ਸਹਾਬਾ ਰਿਜ਼ਨੁਲੱਹੁ ਅਲੈਹਿਮ ਨੂੰ ਵੀ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਠਿਨਾਈਆਂ ਆਈਆਂ ਸਨ ਕਿ ਧਾਰਮਕ ਮਜਬੂਰੀ ਕਰਕੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ

ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮਾਂਪਿਆਂ ਨਾਲ ਮਤਿਭੇਦ ਹੋ ਗਿਆ, ਬਹਿਰ ਹਾਲ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਵੱਲੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਖੈਰੀਯਤ (ਸੁੱਖਸਾਂਦ) ਅਤੇ ਖਬਰਗੀਰੀ ਲਈ ਹਰ ਸਮੇਂ ਤਿਆਰ ਰਹੋ । ਜੱਦ ਕੋਈ ਮੌਖਾ ਮਿਲੇ ਉਸ ਨੂੰ ਹੱਥੋਂ ਨ ਜਾਣ ਦਿਓ । ਤੁਹਾਨੂੰ ਤੁਹਾਡੀ ਨੀਯਤ ਦਾ ਫਲ ਮਿਲਕੇ ਰਹੇਗਾ, ਜੇਕਰ ਕੇਵਲ ਧਰਮ ਦੀ ਖ਼ਾਤਰ ਅਤੇ ਰੱਬ ਦੀ ਰਜ਼ਾ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖ ਹੋਣਾ ਪਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਇਕ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਹੈ । ਆਪਣੇ ਵੱਲੋਂ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਪੂਰੇ ਕਰਨ ਦੇ ਜਤਨ ਵਿੱਚ ਲੱਗੇ ਰਹੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਦੁਆਵਾਂ ਕਰਦੇ ਰਹੋ ਅਤੇ ਨੀਯਤ ਦੀ ਅਵਸਥਾ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖੋ । ਨੀਯਤ ਨੇਕ ਤੇ ਸਹੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ । ਸੋ, ਅਨੇਕਾਂ ਹੀ ਲੋਕ ਜੋ ਅੱਜ ਵੀ ਇਹ ਪੁਸ਼ਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਦੀ ਵੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਕਿਵੇਂ ਪੂਰਾ ਕਰੀਏ । ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਇਹ ਉਤਰ ਬਹੁਤ ਹੈ ।

ਹਜ਼ੂਰ ਅਨਵਰ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ : ਬਹਿਰਹਾਲ ਇਕ ਪੁਰੁਸ਼ ਦੀਆਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਪੱਖਾਂ ਰਾਹੀਂ ਜੋ ਜ਼ਿੰਮੇਦਾਰੀਆਂ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਸਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਜਤਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਨਮੂਨਾ ਬਨਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਪ੍ਰੇਮ ਤੇ ਪਿਆਰ ਦੀ ਹਵਾ ਹਰ ਸਮੇਂ ਬਣੀ ਰਹੇ । ਇਕ ਪੁਰੁਸ਼ ਪਤੀ ਵੀ ਹੈ, ਪਿਤਾ ਵੀ ਹੈ, ਪੁੱਤਰ ਵੀ ਹੈ ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਦਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਹੋਰ ਵੀ ਪੱਖ ਹਨ ਪੁਰੁਸ਼ਾਂ ਦੇ ਪਰ ਮੈਂ ਇਹ ਤਿੰਨ ਪੱਖ ਵਰਨਣ ਕੀਤੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਘਰਾਂ ਦੀ ਮੁਢਲੀ ਇਕਾਈ ਹੈ, ਸਮਾਜ ਦੇ ਅਮਨ ਦੀ, ਜ਼ਾਮਨ ਫਿਰ ਹੀ ਬਣਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਸ ਬੁਨਿਆਦੀ ਇਕਾਈ ਵਿੱਚ ਅਮਨ ਕਾਇਮ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੁਸਨ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦਾ ਜਤਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ । ਅਲੱਹ ਤਆਲਾ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਤੋਫ਼ੀਕ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੇ ।

Khulasa Khutba Jumma 19.05.2017

Delivered By : Hadhrat Khalifatul Masih Vth (atba)

Summarized by : Majlis Ansarullah Bharat

Translated by : Shamshad Ahmad Eden, from Punjabi Desk

From : Nazarat Nashr-o-Isha'at Qadian-143516, Distt. Gurdaspur, Punjab (INDIA)

Toll Free Shoba Noorul Islam-1800-3010-2131